

Hallituksen esitys Eduskunnalle valtion erityisrahoitusyhtiöstä annetun lain 2 ja 8 a §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi valtion erityisrahoitusyhtiöstä annettua lakia. Esityksen mukaan Finnvera Oyj:n tehtäviä lisättäisiin siten, että yhtiö voisi harjoittaa rahoitustoimintaa hankkimalla varoja viennin rahoittamiseksi. Esityksessä ehdotetaan laajennettavaksi valtioneuvoston oikeutta antaa omavelkaisia takauksia kotimaisiin ja ulkomaisiin lainoihin liittyviin koronvaihto- ja valuutanvaihtosopimuksiin.

Varojen hankintaan liittyen ehdotetaan, että Finnvera Oyj:n ottamien kotimaisten ja ulkomaisten lainojen pääomaa ja niihin liittyvien koronvaihto- ja valuutanvaihtosopimusten nimellismäärää, joihin valtioneuvosto on antanut valtion omavelkaisia takauksia, yhteismäärältään korotettaisiin 1,9 miljardilla

eurolla. Lainoja saisi olla pääomaltaan samanaikaisesti takaisin maksamatta ja koronvaihto- ja valuutanvaihtosopimuksia nimellismäärältään yhteensä enintään 3,1 miljardia euroa.

Ehdotuksen tarkoituksena on varmistaa viennin rahoituksen jatkuvuus rahoituskriisin aikana ja turvata suomalaisten viejien kilpailukyky muiden maiden viejäryityksiin nähden.

Enimmäismäärän korotuksessa ehdotetaan otettavaksi huomioon Finnvera Oyj:n kotimaan toiminnan varainhankintaan liittyvä taustatarve.

Lakiehdotus on tarkoitettu tulevan voimaan vuoden 2009 alusta lukien.

PERUSTELUT

1 Nykytila ja ehdotetut muutokset

Valtion erityisrahoitusyhtiöstä annetussa laissa (443/1998) säädetään valtion osakeyhtiömuotoisen erityisrahoitusyhtiön, Finnvera Oyj:n, osalta muun ohella yhtiön tarkoituksesta, tehtävistä, hallinnosta, taloudellisista toimintaperiaatteista, jälleenvakuuttamisesta, yhtiön lainojen takaamisesta ja tappioiden rajoittamisesta. Yhtiön tarkoituksena on lain 1 §:n mukaan rahoituspalveluja tarjoamalla edistää ja kehittää erityisesti pienten ja keski suurten yritysten toimintaa sekä yritysten kansainvälistymistä ja vientitoimintaa. Yhtiön tulee toiminnassaan edistää valtion aluepoliittisten tavoitteiden toteuttamista. Yhtiön toiminta tulee suunnata korjaamaan rahoituspalvelujen tarjonnassa esiintyviä puutteita.

Yhtiön tehtävänä on lain 2 §:n mukaan muun ohella harjoittaa rahoitustoimintaa antamalla ja hallinnoimalla luottoja, takuita, ta-

kauksia ja muita vastuusitoumuksia sekä tekemällä pääomansijoituksia.

Lain 8 a §:ssä säädetään yhtiön ottamien lainojen takaamisesta. Säännöksen mukaan valtioneuvostolla on oikeus vastavakuuksia vaatimatta, mutta muutoin määräämillään ehdoilla antaa valtion omavelkaisia takauksia yhtiön ottamien kotimaisten ja ulkomaisten lainojen ja niissä sovittujen ehtojen täyttämisen vakuudeksi. Säännöksen mukaan lainoja saa samanaikaisesti olla takaisin maksamatta pääomaltaan yhteensä enintään 1,2 miljardia euroa. Muun kuin euromääräisen lainan vasta-arvo lasketaan takausta annettaessa voimassa olleen Euroopan keskuspankin julkaiseman euron kurssin mukaan.

Säännöstä on muutettu lailla 992/2005. Aikaisemmin vastaava säännös oli yksinomaan laissa valtion erityisrahoitusyhtiön luotto- ja takaustoiminnasta (445/1998). Valtion takaus voitiin myöntää ainoastaan Finnvera Oyj:n

kotimaan rahoitustoimintaan ottamaa rahoitusta varten. Suomen Vientiluotto Oy:n tultua vuonna 2004 Finnvera Oyj:n tytäryhtiöksi säännös otettiin nykyiseen 8 a §:ään, jolloin valtion takaukset koskevat koko Finnverakonsernin ottamia lainoja.

Suomen Vientiluotto Oy:n tehtävänä on hallinnoida valtion puolesta ja lukuun julkisesti tuettujen vienti- ja alusluottojen korontasauksesta annetun lain mukaista korontasausjärjestelmää. Yhtiöstä säädetään Suomen Vientiluotto Oy -nimisestä yhtiöstä annetussa laissa (1136/1996). Korontasausjärjestelmässä vientiin myönnettävä luotto tulee Euroopan talousalueelta toimivalta luotto- tai rahoituslaitokselta. Korontasaus sopimuksen mukaan valtio maksaa tarvittaessa markkinakoron ja OECD-vientiluottoehtojen mukaisen kiinteän koron, niin sanotun CIRR-koron, välisen erotuksen korkotukena. Nykyisessä rahoitus tilanteessa ongelmana on se, että korontasausjärjestelmä on riippuvainen pankkien myöntämästä luotonannosta. Pankkien likviditeettiongelmat ovat johtaneet siihen, että järjestelmä ei ole toimiva.

Rahoitusmarkkinoiden häiriöiden seurauksena yritysten mahdollisuudet saada markkinoilta rahoitusta ovat vaikeutuneet, laina-ajat ovat lyhentyneet ja korot ovat nousseet. Pankkien riskinottohalukkuus on pienentynyt. Tämä ilmenee erityisesti pitkäaikaisessa rahoituksessa (5–10 vuoden takaisinmaksuajat). Rahoituksen heikentyvällä saatavuudella on merkitystä erityisesti vientikauppojen toteutumiseen. Useita esimerkkejä on tullut siitä, että jo tehtyjä vientikauppoja on jouduttu puuttuvan rahoituksen takia peruuttamaan. Lisäksi rahoitus tilanne heikentää mahdollisuuksia saada aikaan vientikauppoja ja siten vähentää vientiä. Tilanteen arvioidaan kestävän 1–2 vuotta.

Rahoituskriisin aiheuttaman likviditeettiongelman hoitamiseksi Suomessa on tarkoitettu ottaa käyttöön julkisesti tuetussa viennin rahoituksessa niin sanottu jälleenrahoitusmalli. Jälleenrahoitusmallissa Suomen Vientiluotto Oy rahoittaa markkinoilta hankituilla varoilla suomalaisen tai ulkomaisen pankin kautta Suomesta tapahtuvaa vientikaupan edellyttämää pitkäaikaista luotonantoa. Mallissa varaudutaan 1 – 2 miljardin euron vientihankkeiden rahoittamiseen. Vientiluotot

myönnetään OECD:n vientiluottosopimuksen ehtojen mukaan, paitsi koron osalta, joka voi olla vaihtuvakorkoinen tai CIRR-ehdotin. Jälleenrahoitusmalli on tarkoitettu ottaa käyttöön määrääjäksi, enintään vuoden 2010 loppuun saakka.

Jälleenrahoitusmallissa Suomen Vientiluotto Oy rahoittaisi valtion talousarviosta Vientiluotolle myönnettyllä luotolla tai Finnvera Oyj:n lukuun markkinoilta hankituilla varoilla suomalaisen tai ulkomaisen luotto- tai rahoituslaitoksen kautta Suomesta tapahtuvan vientikaupan edellyttämää pitkäaikaista luotonantoa. Finnvera Oyj:n lukuun tapahtuvassa varainhankinnassa valtiokonttori toimisi varainhankinnan järjestäjänä. Valtio myöntäisi varainhankintaa varten omavelkaisen takauksen.

Esityksessä ehdotetaan, että lain 2 §:ään otetaan lisäyksenä erityisrahoitusyhtiön tehtäviin, että yhtiö harjoittaa rahoitustoimintaa hankkimalla varoja viennin rahoittamiseen. Aikaisemmin Finnvera Oyj:n varainhankinta on kohdistunut kotimaan toimintaan. Ehdotettu tehtävä tarkoittaa varojen hankkimista Suomen Vientiluotto Oy:lle käytettäväksi viennin rahoitukseen.

Lain 8 a §:ää ehdotetaan muutettavaksi kahdella tavalla. Ensiksikin ehdotetaan, että valtioneuvostolla olisi oikeus antaa omavelkaisia takauksia kotimaisiin ja ulkomaisiin lainoihin liittyviin koronvaihto- ja valuutanvaihtosopimuksiin. Varainhankinnassa on varauduttava korko- ja valuuttariskien hallintaan, joihin käytetään koronvaihto- ja valuutanvaihtosopimuksia. Tarve olisi kokonaisuudessaan lähes yhtä suuri kuin aiottu varainhankinta. Aikaisemmin Finnvera Oyj:n kotimaisessa varainhankinnassa mainitut riskit eivät ole olleet takauksen piirissä. Siirryttäessä jälleenrahoitusmalliin varainhankintaan liittyvien valuutta- ja korkoriskien hallinta ei voi poiketa kotimaan varainhankinnan menettelyistä ilman, että se näkyisi varainhankinnan hinnassa. Sen vuoksi myös kotimaan varainhankintaan liittyvät valuutta- ja korkoriskit joudutaan ottamaan uuden järjestelyn piiriin. Koronvaihto- ja valuutanvaihtosopimukset ehdotetaan otettavaksi huomioon nimellismääräisenä.

Toiseksi lain 8 a §:ää ehdotetaan muutettavaksi siten, että kotimaisten ja ulkomaisten

lainojen ja niihin liittyviä koron- ja valuutanvaihtosopimusten, joille valtioneuvosto on antanut valtion omavelkaisia takauksia, pääomaa korotettaisiin 1,9 miljardilla eurolla.

Korotuksen jälkeen saisi samanaikaisesti olla lainojen pääomaa takaisin maksamatta ja koronvaihto- ja valuutanvaihtosopimuksia nimellismäärältään yhteensä enintään 3,1 miljardia euroa. Korotuksesta 700 miljoonaa euroa kohdistuisi jälleenaohitusmalliin liittyvään varainhankintaan. Loppuosa käytettäisiin koronvaihto- ja valuutanvaihtosopimuksiin.

Valtion takausten määrä syyskuun 2008 loppuun mennessä on ollut 650 477 917 euroa syyskuun lopun kurssin mukaan laskettuna. Takaukset käsittävät yksinomaan kotimaan toimintaan kohdistuvan varainhankinnan. Takausten piiriin ei ole aikaisemmin sisällytetty varainhankintaan liittyvien korko- ja valuuttakurssitappioiden hallintaa varten tehtyjä sopimuksia.

2 Esityksen vaikutukset

Ehdotuksen tavoitteena on varmistaa viennin rahoituksen jatkuvuus rahoituskriisin aikana ja turvata suomalaisten viejien kilpailukyky muiden maiden viejäyrityksiin nähden.

Valtion takaus Finnvera Oyj:n varainhankinnalle on välttämätöntä kohtuuhintaisen varainhankinnan saamiseksi. Varainhankinnan kustannuksen voidaan arvioida olevan 0,5 – 1,0 prosenttia korkeampi kuin valtion lukuun tapahtuvan varainhankinnan kustannuksen.

Enimmäismäärän korotuksesta valtiolle aiheutuvien menojen määrä riippuu keskeisesti Finnvera Oyj:lle jälleenaohitusmallista mahdollisesti aiheutuvien tappioiden määrästä. Jälleenaohitusmallin piiriin tulevissa vientihankkeissa edellytetään aina valtion vientitakuuta. Vientitakuun avulla voidaan pienentää Suomen Vientiluotto Oy:lle syntyvää pankkiriskiä.

Vientitakuut kattavat noin 80 prosenttia vientihankkeeseen myönnetyn luoton määrästä. Tarkoituksena on korottaa vientitakuuta koskevaa kokonaisvaltuutta nykyisestä 7,9 miljardista eurosta 10 miljardiin euroon, joten korotus on suuruudeltaan 2,1 miljardia euroa. Osa kasvusta perustuu vientitakuiden

voimakkaaseen kasvuun ja osa viennin jälleenaohitusmalliin. Jälleenaohitusmalliin sisältyvän vientitakuupakon arvioidaan lisäävän vientitakuiden kysyntää noin 1-2 miljardilla eurolla. Koska valtion tuki jälleenaohitusmallissa laajenee nykyisestä, tarkoituksena on, että mallia sovelletaan vain tilanteessa, jossa vientihanke estyisi markkinoilta puuttuvan rahoituksen vuoksi. Lisäksi riskinottoa koskevat periaatteet olisivat normaalia tiukemmat ja hankkeiden osalta edellytettäisiin hyvää luottokelpoisuutta. Näitä seikkoja käsitellään samanaikaisesti annettavassa hallituksen esityksessä eduskunnalle valtioon vientitakuista annetun lain (422/2001) 10 §:n muuttamisesta. Normaalista tiukemmat ehdot vähentävät riskiä.

Jälleenaohitusmallissa tarkoituksena on, että vientiä harjoittavan yrityksen ostaja-asiakkaan luottolaitos siirtää vientiluoton ja sille tulevat vakuudet Suomen Vientiluotto Oy:lle. Koska vientitakuu käsittää käytännössä keskimäärin noin 80 prosenttia vientiluoton määrästä, myöntää luottolaitos loppuosalle eli 20 prosentille pankkitakauksen Suomen Vientiluotto Oy:lle. Toimenpiteet vähentävät Finnvera Oyj:n rahoitukseen liittyvää riskiä. Vientitakuu myönnetään ainoastaan sellaiselle vientiyrityksen asiakkaalle, jolla on hyvä luottokelpoisuus.

Finnvera Oyj:lle mahdollisesti aiheutuvien vientitakuutappioiden määrää on mahdotonta arvioida etukäteen. Vientihankkeet ovat yleensä euromääräisesti suuria hankkeita ja riskin toteutumisesta voi aiheutua suuret tappiot. Riskin toteutumisen todennäköisyyttä on kuitenkin erittäin vaikea arvioida. Tarkoituksena on, että mahdolliset tappiot korvattaisiin Finnvera Oyj:n taseessa olevasta vientitakuu- ja erityistakaustoiminnan rahastosta siltä osin kuin Finnvera Oyj:n hankkimaan rahoitukseen liittyy vientitakuu. Rahaston suuruus on noin 130 miljoonaa euroa. Toissijaisesti vastaava tappio katettaisiin valtioneuvoston varoista. Niiden suuruus on noin 700 miljoonaa euroa.

Suomen Vientiluotto Oy:lle jää viennin rahoituksesta keskimäärin 20 prosentin riski, jota kattaa pankkitakaus. Tarkoituksena on, että Suomen Vientiluotto Oy:n omia pääomia lisätään, jotta se voisi kantaa tämän vientiluottoon liittyvän riskin.

Annettavien takausten enimmäismäärä perustuu tämänhetkiseen arvioon sellaisten vientihankkeiden rahoitettavasta määrästä, jotka voisivat tulla rahoituksen piiriin jälleärahoitusmallin voimassaoloaikana.

Esityksessä varainhankinnan Finnvera Oyj:n lukuun toteuttaa valtiokonttori. Varainhankinta ei edellytä lisäresurssien palkkaamista valtiokonttoriin, vaan se voidaan hoitaa normaalin toiminnan puitteissa.

3 Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu virkatyönä työ- ja elinkeinoministeriössä. Valmistelu on tapahtunut yhteistyössä Finnvera Oyj:n kanssa. Asian kiireellisyyden vuoksi esityksestä ei ole ehditty pyytää lausuntoja.

4 Riippuvuus muista esityksistä

Lakiehdotuksen voimaantulo on riippuvainen hallituksen esityksestä koskien julkisesti tuettujen vienti- ja alusluottojen korontasauksesta annetun lain (1137/1996) muuttamista ja hallituksen esityksestä valtion vientitakuista annetun lain 10 §:n muuttamisesta. Ensiksi

mainitussa lakiehdotuksessa ehdotetaan säädettäväksi vientiin liittyvästä jälleärahoitusmallista.

Jälleärahoitusmalli on tarkoitus ottaa käyttöön määräajaksi, enintään vuoden 2010 loppuun saakka.

Jälkimmäisessä esityksessä ehdotetaan korotettavaksi valtion vientitakuiden enimmäismäärää.

Esitykset tulisi käsitellä eduskunnassa yhtenä kokonaisuutena.

5 Voimaantulo

Lakiehdotus esitetään tulevan voimaan vuoden 2009 alusta. Lakiehdotuksen tarkoituksena on rahoitusmarkkinoiden häiriöistä aiheutuvien viennin rahoituksen liittyvien rahoitusongelmien lieventäminen. Rahoituksen saantiin liittyvät syyt ovat vähentämässä vientiä. Sen vuoksi lakiehdotuksen voimaantuloa kiirehditään.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Lakiehdotus

Laki

valtion erityisrahoitusyhtiön annetun lain 2 ja 8 a §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 18 päivänä kesäkuuta 1998 valtion erityisrahoitusyhtiöstä annetun lain (443/1998) 2 §:n 1 momentti ja 8 a §, sellaisina kuin niistä ovat 2 §:n 1 momentti laissa 1239/2004 ja 8 a § laissa 992/2005, seuraavasti:

2 §

Tehtävät

Yhtiö harjoittaa rahoitustoimintaa antamalla ja hallinnoimalla luottoja, takuita, takauksia ja muita vastuusitoumuksia sekä hankkimalla varoja viennin rahoittamiseksi ja tekemällä pääomansijoituksia. Yhtiö tekee myös yritysten rahoitukseen liittyviä tutkimuksia ja selvityksiä sekä harjoittaa yritysten kehittämis- ja palvelutoimintaa ja neuvontaa.

ehdoilla antaa valtion omavelkaisia takauksia yhtiön omiin ja Suomen Vientiluotto Oy:n tarpeisiin ottamien kotimaisten ja ulkomaisien lainojen sekä niihin liittyvien koronvaihto- ja valuutanvaihtosopimusten sekä niissä sovittujen ehtojen täyttämisen vakuudeksi. Tässä tarkoituksessa saa samanaikaisesti olla lainojen pääomaa takaisin maksamatta ja niihin liittyviä koronvaihto- ja valuutanvaihtosopimuksia nimellismäärältään yhteensä enintään 3,1 miljardia euroa. Muun kuin euromääräisen lainan vasta-arvo lasketaan takauksen annettaessa voimassa olleen Euroopan keskuspankin julkaiseman euron kurssin mukaan.

8 a §

Yhtiön ottamien lainojen takaaminen

Valtioneuvostolla on oikeus vastavakuuksia vaatimatta, mutta muutoin määräämillään

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
20

Helsingissä 28 päivänä marraskuuta 2008

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Elinkeinoministeri *Mauri Pekkarinen*

Laki**valtion erityisrahoitusyhtiön annetun lain 2 ja 8 a §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 18 päivänä kesäkuuta 1998 valtion erityisrahoitusyhtiöstä annetun lain (443/1998) 2 §:n 1 momentti ja 8 a §, sellaisina kuin niistä ovat 2 §:n 1 momentti laissa 1239/2004 ja 8 a § laissa 992/2005, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

2 §

Tehtävät

Yhtiö harjoittaa rahoitustoimintaa antamalla ja hallinnoimalla luottoja, takuita, takauksia ja muita vastuusitoumuksia sekä tekemällä pääomasijoituksia. Yhtiö tekee myös yritysten rahoitukseen liittyviä tutkimuksia ja selvityksiä sekä harjoittaa yritysten kehittämistä ja palvelutoimintaa sekä neuvontaa.

8 a §

Yhtiön ottamien lainojen takaaminen

Valtioneuvostolla on oikeus vastavakuuksia vaatimatta, mutta muutoin määräämillään ehdoilla antaa valtion omavelkaisia takauksia yhtiön ottamien kotimaisten ja ulkomaisten lainojen ja niissä sovittujen ehtojen täyttämisen vakuudeksi. Tässä tarkoituksessa lainoja saa samanaikaisesti olla takaisin maksamatta pääomaltaan yhteensä enintään 1,2 miljardia euroa. Muun kuin euromääräisen lainan vasta-arvo lasketaan takausta annettaessa voimassa olleen Euroopan keskuspankin julkaiseman euron kurssin mukaan.

Ehdotus

2 §

Tehtävät

Yhtiö harjoittaa rahoitustoimintaa antamalla ja hallinnoimalla luottoja, takuita, takauksia ja muita vastuusitoumuksia sekä *hankkimalla varoja viennin rahoittamiseksi ja tekemällä pääomansijoituksia*. Yhtiö tekee myös yritysten rahoitukseen liittyviä tutkimuksia ja selvityksiä sekä harjoittaa yritysten kehittämistä ja palvelutoimintaa ja neuvontaa.

8 a §

Yhtiön ottamien lainojen takaaminen

Valtioneuvostolla on oikeus vastavakuuksia vaatimatta, mutta muutoin määräämillään ehdoilla antaa valtion omavelkaisia takauksia yhtiön *omiin ja Suomen Vientiluotto Oy:n tarpeisiin* ottamien kotimaisten ja ulkomaisen lainojen *sekä niihin liittyvien koronvaihto- ja valuutanvaihtosopimusten* ja niissä sovittujen ehtojen täyttämisen vakuudeksi. Tässä tarkoituksessa saa samanaikaisesti olla *lainojen pääomaa* takaisin maksamatta *ja niihin liittyviä koronvaihto- ja valuutanvaihtosopimuksia nimellismäärältään* yhteensä enintään 3,1 miljardia euroa. Muun kuin euromääräisen lainan vasta-arvo lasketaan takausta annettaessa voimassa olleen Euroopan keskuspankin julkaiseman euron kurssin mukaan.

Voimassa oleva laki

HE 210/2008 vp
Ehdotus

7

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
20 _____